

**Joan Espinalt i Bajona (1910-1981):
passió per l'esport, professionalització impossible**

Francesc Roma i Casanovas

Doctor en geografia,

Professor a la FUB

Aquest article pretén reconèixer la importància de l'esquí de competició a la Manresa dels anys quaranta i el paper cabdal que hi va jugar Joan Espinalt. La competició esportiva demana moltes hores de preparació i no poques despeses econòmiques, recursos que, com se sap, es distribueixen socialment de manera desigual. La vida de Joan Espinalt és un intent en un moment massa prematur de reeixir socialment a través de l'esport. La importància esportiva de la seva actuació possiblement no hagi estat hores d'ara prou reconeguda, potser a causa de la pèrdua de memòria històrica.

No fa massa mesos es va celebrar el centenari del naixement del Centre Excursionista Comarca de Bages (CECB). Amb motiu d'aquest adveniment, varem poder saber que l'origen del Centre Excursionista Montserrat (CEM), l'1 de gener de 1922, es va deure a una escissió d'aquell grup original¹. Josep Iglésies, quan parla de la vida del Bages durant el període 1914-1925, afirma que li fa la impressió que en aquell moment el jovent s'ha girat d'esquena al centre i "*s'aplega en altres entitat encarades a l'excursionisme esportiu*"². Segurament una d'aquestes entitats va ser el Centre Excursionista Montserrat.

Si bé se sap que l'any 1908 alguns socis del CECB varen anar a esquiar amb socis i sòcies del Centre Excursionista de Catalunya, a Manresa l'esquí no hi arrela plenament fins al moment de la fundació del CEM (quatre anys més tard també es crea una secció d'esports d'hivern al Comarca de Bages). L'any 1928 s'organitza als Rasos el primer Concurs d'Esports de Neu i a partir de 1932 hi tenen lloc els Campionats d'Esquí del Bages i el Berguedà³.

El 26 de febrer de 1933 es desenvolupava la segona edició d'aquests campionats del Bages i el Berguedà, però el temps va ser tan dolent que el Centre Excursionista

---

Agraïments: Francesc Beato, Maria Angels Brunet, Carme Espinalt, David Hernández, Josep Perramon, Simeó Selga, Francesc Villegas.

¹ *L'excursionisme a Manresa. 100 anys del Centre Excursionista Comarca de Bages*. Manresa, Associació per al Museu Comarcal de Manresa, 2005. P. 30.

² *Enciclopèdia de l'excursionisme*. Rafel Dalmau editor, 1965, Vol. 1, p. 402. Una cosa semblant diu a la pàgina 403. Cal tenir present que dos anys després de la fundació del CEM el CECB creava la Secció d'Esports de Muntanya.

³ *L'excursionisme a Manresa*. Op. Cit. P. 34.

Montserrat decidí que construiria un refugi en aquest indret. No es va poder comptar amb la contribució del Comitè Català de Refugis, que en aquells dies estava dedicat plenament a la construcció del refugi de Vallferrera. Això feia que no semblés factible organitzar més campionats en una zona propera a Manresa i que es plantegés obertament la necessitat de traslladar-se a les estacions de Núria o la Molina. Però la tenacitat dels membres de la Secció d'Esports de Muntanya del CEM va fer que l'octubre de 1933 ja es pogués fer públic que s'estava construint la coberta del nou refugi⁴. El refugi ja era operatiu al desembre d'aquell any⁵. Aquell mateix any, s'hi estableix un jove de 23 anys, petit i nerviós: Joan Espinalt.

Joan Espinalt i Bajona, l'*Espinalet*

Joan Espinalt i Bajona va néixer a Viladordis el 27 de gener de 1910 i va morir el 17 de març de 1981. Era el més petit d'una família de 4 germans. Els dos més grans seguiran l'explotació familiar, el tercer es dedicarà a transportar llenya i el més petit, en Joan, decidirà establir-se pel seu compte i guanyar-se la vida amb activitats sempre relacionades amb el sector comercial i de serveis. El seu pare va morir quan tenia dos anys i una tieta es va fer càrrec del fill petit per alleugerir la carrega familiar a la seva mare.

El seu caràcter actiu i impulsiu el portà a intentar guanyar-se la vida de diferents maneres i el féu mereixedor del qualificatiu de "*borinot*". Es diu que havia venut pintes al metro, treballat de rellotger i a can Jorba i consta que ja l'any 1935 feia una "exposició" d'esquís i articles per a esports de neu al carrer del Born. Segurament ja en aquella època havia organitzat un servei de reparació, venda i lloguer d'esquís i altre material esportiu al xalet-refugi que el Centre Excursionista Montserrat tenia als Rasos de Peguera. Aquest refugi va ser ocupat per Espinalt des de 1933.

El seu germà gran, Mateu, va ser un conegut militant d'Esquerra Republicana durant el període republicà. L'any 1934 es presentava a les eleccions municipals per la candidatura anomenada Concentració Republicana d'Esquerres. Hi feia constar que era agricultor.

Joan Espinalt mantindrà l'esperit catalanista del seu germà gran i no acceptarà mai de desplaçar-se a Madrid, on li prometien una carrera esportiva brillant (de tota manera, no queda clar que hi hagués pogut reeixir amb facilitat).

L'any 1936, després del cop d'estat, és nomenat "*escrivent al servei d'aigües potables*" de l'Ajuntament de Manresa⁶. El 2 de juny de 1937 el Consell Municipal de Manresa acorda incrementar fins a 300 pta el sou mensual de 10 treballadors "*escrivents*" del mateix Consell, entre els quals hi ha Joan Espinalt⁷.

Enmig del conflicte bèl·lic, Joan Espinalt decideix no anar al front. Sense poder precisar en quin moment, es diu que és internat en un camp de concentració, on troba un seu germà i d'on fugen tots dos, aprofitant un bombardeig. Després, Espinalt s'amaga durant una temporada als Rasos, al xalet, que defensa de diversos intents d'ocupació.

---

⁴ Ll. R. G.: "Com es féu el nostre refugi". *El Dia*, 14 d'octubre de 1933. P. 1.

⁵ *Enciclopèdia de l'excursionisme*. Op. Cit. P. 474.

⁶ Carta del 16 de setembre de 1936, arxiu Carme Espinalt.

⁷ Carta 4 de juny de 1937.

Després torna a Viladordis i, per no ser reconegut, durant una temporada es disfressa de senyora gran i es fa passar per una tia del seu germà.

Acabada la guerra continua amb el seu *negoci* de lloguer i venda de material esportiu als Rasos, però ha d'ocupar un edifici adjacent perquè el xalet és aprofitat pel Frente de Juventudes per fer-hi estades i cursos⁸. Alguns socis del Montserrat faran de monitors dels joves que arriben al Xalet i és bastant probable que Espinalt també hi fes classes⁹.

Finalment, amb l'ajut econòmic dels seus germans, s'estableix a Manresa, primer en un segon pis de l'avinguda del Caudillo (actualment muralla de Sant Francesc, muralla del Carme i Sant Domènec), a la casa coneguda com cal Perdiu, i finalment obre una botiga de material esportiu al carrer Casanova¹⁰. L'establiment es dirà JOESBA¹¹, acrònim fet a partir de les lletres inicials del seu nom. En paral·lel a la venda de material esportiu, comencen a fabricar xandalls i bosses d'esport per vendre a altres establiments.

L'any 1952 es casa amb Candelària Alcañiz Forner, amb qui tindrà una filla, Carme.

Una breu nota a *La Vanguardia* del 17 de març de 1981 donava compte de la seva mort i el reivindicava com a fundador del refugi dels Rasos i un dels pioners de l'esquí de fons. També se'n va fer ressò *Regió 7*, periòdic que va reunir les opinions de dos dels seus companys d'equip: Massana i Alier. Per a Alier, "*Era el millor de nosaltres i la ferma amistat que ens unia a tots ens va permetre guanyar títols*"¹². Joan Anton Samaranch, com a president del Comitè Olímpic Internacional, va enviar al CEM un telegrama de condol adreçat a la família Espinalt.

Aficions esportives: esquí i tennis

El vessant esportiu de Joan Espinalt se centra especialment en l'esquí de competició, sobretot a la dècada dels quaranta, quan es consolida sense cap mena de dubte com el millor esquiador manresà i un dels més importants del país. Cal no oblidar, però, que també va estar molt vinculat als primers passos del tennis a la ciutat de Manresa (havia estat campió de Manresa¹³ i en feia de monitor) i que de jove havia jugat a futbol i practicat ciclisme. Altres pràctiques esportives, com el patinatge o les curses de fons, li servien d'entrenament per a les competicions d'esquí.

L'any 1934 "*un del Montserrat*" pren part en una competició internacional d'esquí celebrada a la Molina i acaba classificat en setena posició. Tal com *El Dia*¹⁴ va publicar

---

⁸ També hi feren alguna estada membres del Sindicato Español Universitario (SEU).

⁹ Sabem del cert que Espinalt comença a fer classes d'esquí als Rasos l'hivern de 1947 (*Manresa Deportiva*, 5 desembre 1947. p. 3).

¹⁰ L'autorització administrativa per obrir aquest establiment li va ser concedida el 19 de juliol de 1955, segons consta a l'Arxiu de l'Ajuntament de Manresa.

¹¹ Al gener de 1947 ja existeix un trofeu Joesba d'esquí (*Manresa*, 2 de gener de 1947. P. 2).

¹² *Regió 7*. 21 de març de 1981.

¹³ *Regió 7*, 21 de març de 1981. Tot i que no s'ha volgut aprofundir en aquest aspecte, indiquem que Espinalt va ser campió de Manresa de Tennis l'any 1946 i que l'any anterior havia estat segon (*Manresa*, 11 d'octubre de 1946. p. 4). Aquell mateix 1946, Espinalt era vocal del Tennis Casino de Manresa (*Manresa*, 7 desembre 1946. P. 4). Les incripcions a alguns dels campionats de tennis locals es fan a la seva botiga (*Manresa*, 13 setembre 1947. P. 6).

¹⁴ 20 de febrer de 1934, p. 2. L'article fa la impressió que estigui redactat donant més importància al paper dels socis del Comarca de Bages.

la notícia, no hi ha manera de saber de qui es tractava. És molt probable que fos Espinalt, tot i que no s'entén perquè no apareix el nom d'aquest corredor.

Potser una explicació estigui en el seu temperament. Sabem que Espinalt és “*petit, dinàmic i modest*” i que l'hivern de 1935 s'està convertint “*ràpidament en campió indiscutible de casa nostra*”:

“Ha refusat els elogis abundants que li adreçàvem (...). Ha explicat el seu entrenament, la seva confiança en un coneixement a fons de la tècnica de l'esquí; ha dit, després, que se'n tornava allà dalt –Joan Espinalt viu als Rasos, on es familiaritza amb les albes altures, amb la solitud de les hores tranquil·les, on coneix la neu amb més afecció i on porta una vida mesurada, gairebé ascètica”¹⁵

Un retall de diari, signat per F. Martín i Julià¹⁶ i que correspondria a l'any 1935, indica que Espinalt ha quedat sisè en el Campionat de Catalunya de fons. Els també socis del Montserrat, Joan Prat i Francesc Planes han fet també un bon paper (9è i 10è classificat, respectivament). El CEM es va classificar en segona posició del rànquing per equips. En aquest text es diu que

“L'haver fet els manresans, dels Rasos de Peguera, una mena de suburbi de la capital del Cardoner (sic) sembla que va donant bons resultats”.

Durant els anys trenta el Centre Excursionista Montserrat comença a situar-se com a club de referència en el món de l'esquí català, i és en aquest context que Joan Espinalt comença a despuntar. L'etapa de formació esportiva d'Espinalt es pot dir que acaba l'any 1936, quan es convertí en el darrer campió de preguerra del Campionat Manresà d'Esquí¹⁷. Aquest seria el primer títol i amb ell començaria la carrera esportiva de Joan Espinalt. El triomf d'Espinalt va agafar per sorpresa la premsa local¹⁸. Aquest títol comarcal seria el primer d'una sèrie de distincions que el durien a aconseguir els trofeus més acreditats de la postguerra catalana.

Acabada la guerra, Espinalt es va especialitzar. Si durant els primers anys s'inscriu als campionats de Catalunya de diferents especialitats (salts, fons, habilitat, descens, relleus 4 x 8), a mesura que va passant el temps es concentra en les curses de fons (18 km) i, especialment, de relleus¹⁹.

L'any 1942, Espinalt és un dels representants manresans al campionat d'Espanya d'esquí que tindrà lloc a Guadarrama²⁰. El mateix any, formant part de l'equip de relleus de Centre Excursionista Montserrat (compost per Soler, Massana, Rota i el mateix Espinalt), es proclama campió de Catalunya.

---

¹⁵ Ventallol, Josep: “Esquiadors d'enhorabona”. *El Dia*. 7 de febrer de 1935. P. 1.

¹⁶ Arxiu Carme Espinalt.

¹⁷ Iglésies, 1965; vol. 2, P. 512; també s'hi refereix *Manresa*, 13 de febrer de 1945.

¹⁸ Retall de diari, datat a l'any 1936, arxiu Carme Espinalt.

¹⁹ Espinalt participarà en la competició de salt de la Molina l'any 1943, però el silenci posterior de la premsa local permet pensar que no hi devia fer massa bon paper (*Manresa*, 6 de març de 1943. P. 4).

²⁰ *Manresa*, 15 octubre 1942. P. 4.

L'any següent, a títol individual, serà campió de Catalunya de fons, amb més de 8 minuts de diferència sobre el segon classificat (Alfons Segalàs). La premsa, en recollir el triomf d'Espinalt, en destaca el bon moment de forma que està passant. Fins i tot es recorda el mestratge de Theus Schwall:

“Como hemos dicho, la carrera de Espinalt fue formidable, dando una completa lección de cómo debe de correrse una prueba de fondo. Perfecto dosificando su esfuerzo a lo largo de la carrera, evidenció lo completo de su preparación al lado del profesor Schwall, de quien ha asimilado perfectamente su técnica y estilo, logrando cuajar en el magnífico esquiador que actualmente es Juan Espinalt”²¹.

En aquell moment, 1943, Espinalt es converteix en un dels valors catalans que han de concórrer als campionats d'Espanya. Tot i que no en tenim constància escrita, sabem que en el transcurs de la cursa va patir un accident i hagué d'abandonar. Diverses fotografies datades pel mateix esquiador així ho testifiquen.

Al 1944 l'equip que formava amb Pere Alier, Enric Massana i Pere Rota es proclamarà de nou campió de Catalunya de relleus. La cursa va estar plena d'emoció perquè l'equip del CEM era l'únic que es veia com a candidat a derrotar el del Centre Excursionista de Catalunya (CEC), segurament el millor de la dècada, al costat del Club Alpí Núria (CAN). En el moment de més interès, un corredor del CEC, Guasch, pateix uns “*dolores de apendicitis*” i ha d'abandonar la cursa. Això assegurava la victòria del Montserrat, si no passava res. Però el problema va aparèixer en el moment en què un dels esquís d'Espinalt es va trencar. La logística de l'equip manresà va assegurar la victòria: Espinalt va rebre un esquí nou d'una de les persones que els acompanyava a la cursa, les quals s'havien distribuït en llocs estratègics pertot el circuit. En aquesta cursa, però, el millor temps de l'equip del Montserrat el va fer Rota: quan va ser el torn d'Espinalt l'avantatge que duïen sobre la resta de competidors era tan gran que aquest va poder fer una cursa conservadora.

Els anys 1945, 1946 i 1947 el mateix equip tornarà a revalidar el títol de campió de Catalunya de relleus. A més a més, Espinalt, a títol individual, guanyarà el campionat de Catalunya de fons de 1945 (Cardona & Dupré, 1985, 263). Aquest campionat de Catalunya té una significació especial, perquè malgrat una indigestió i la dificultat per dormir de la nit anterior, Espinalt, amb l'ajut del metge Simeó Selga, guanya la prova amb una marca quatre minuts inferior a la d'Ernest Mullor²².

Pel que fa als campionats d'Espanya, la primera vegada que el guanya és l'any 1944, a Núria; es tractava de l'especialitat de relleus i els seus companys eren Joan Andreu, Francesc Pàmies i Ernest Mullor. Un acudit publicat a la premsa presenta una persona que vol trucar a Espinalt per parlar amb ell després de ser campió. La telefonista no aconsegueix passar la trucada i, quan finalment s'estableix la comunicació, se sent molt malament. Com que la persona que truca demana pel campió d'esquí de Núria, li passen una noia que es diu Núria i que resulta que és la filla del *cafetero*. Quan el periodista s'adona que hi ha hagut un error, pensa que no es vol quedar sense reportatge, i decideix entrevistar a la filla de l'hostaler. La Núria li diu que els campionats d'esquí els ha guanyat l'Espinalt i el periodista li comenta que ja ho sabia. Llavors la noia li torna la

²¹ Extret d'un retall de premsa que el mateix Espinalt va datar al febrer de 1943.

²² *Manresa*, 27 de febrer de 1945.

pregunta dient-li que si ja ho sabia per què li havia preguntat. Pel mateix procediment s'informa que la neu era freda... davant d'això, el periodista decideix preguntar si la noia va anar a Núria ... i ella li diu que no, que ho havia llegit al *Mundo Deportivo* ...

Fins aquí ja es veu que Espinalt s'ha convertit en una figura coneguda a nivell estatal, però la conversa continua i la Núria li diu al periodista que "*cuatro minutos de ventaja sobre Mullor no son grano de anís*". Joan Espinalt s'ha convertit en el rival més directe de l'aleshores ja mític Enric Mullor²³ i la premsa barcelonina així ho recull en més d'una ocasió.

Finalment la Núria i el periodista s'acomiadren, acordant que és possible que Espinalt arribi a guanyar el campionat d'Espanya. Quan pengen, la veu de l'operadora li diu "*ha terminado su conferencia con Gandesa*"²⁴: gràcies a la premsa, el corredor manresà era conegut fora de l'àmbit comarcal.

L'any 1945 l'equip que formava amb Rota, Adserà i Mullor va quedar en segona posició en el campionat d'Espanya que va tenir lloc a Sierra Nevada (Cardona & Dupré, 1985, 243). Aquell any, Espinalt està a punt de retirar-se de la competició, perquè no en pot aguantar el ritme d'entrenament i competició i perquè l'esport li costa diners (ha de pagar algú que atengui el seu negoci):

"Y, la verdad, las necesidades de la vida son apremiantes, y yo ya no estoy en esa edad que sólo el deporte llena la vida".

*"Luego, cada vez que me desplazo a La Molina, para poder participar a [sic] las competiciones, tengo que dejar a otra persona en mi lugar de trabajo, y ello me supone un puñado de pesetas, que debo desembolsar de mi bolsillo, ya que como el caso de ahora, tuvimos que salir de Manresa el viernes"*²⁵.

En aquest article, Espinalt es mostra disposat a deixar els fons i dedicar-se a l'eslàlom, que no requereix tant entrenament. No consta que ningú es fes ressò de la seva retirada, però sí que sabem que el mes de març de 1946 és sancionat sense poder competir durant dos mesos per haver renunciat a darrera hora a participar als campionats d'Espanya²⁶.

---

²³ Ernest Mullor i Creixell (1904-2004) va ser un esquiador polifacètic. Va començar a competir l'any 1925 i es va retirar vint-i-cinc anys més tard, després de ser campió d'Espanya i 12 vegades campió de Catalunya. Va ser un dels fundadors de l'Escola d'Esquí de la Molina (Cardona & Dupré, 1985, p. 258).

²⁴ L'acudit juga amb la mala qualitat de les comunicacions de l'època i amb la semblança entre Gandesa i Manresa.

²⁵ Article periodístic, sense referència, arxiu Carme Espinalt.

²⁶ "*La Junta Directiva de esta Federación, al lamentar la posición adoptada por el corredor de esta Entidad Don Juan Espinalt, renunciando a última hora [a] su participación en los Campeonatos de España del presente año, (actitud que ha privado al equipo de nuestra Región a un elemento de tanta valía), ante dicha circunstancia, se permite sugerir a ese Centro [Excursionista Montserrat] de su digna Presidencia, que en el futuro, con el fin de evitar casos semejantes, procure que siempre prevalezca entre sus corredores el debido espíritu deportivo, al objeto, de que en lo sucesivo, la Federación, no vea regateados sus esfuerzos, cuando es más preciso el apoyo y colaboración de todos.*"

"A propio tiempo, comunicamos a Vd que, por las razones antes expuestas, esta Federación, después de estudiar debidamente el caso que nos ocupa, ha acordado inhabilitar totalmente al corredor de ese Club, Don Juan Espinalt, para tomar parte en cualquier prueba de competición, ya sea social, regional o de interclubs, en un período de dos meses, a contar, desde el día 18 de Marzo de 1946, habiendo comunicado esta decisión al propio interesado." (Carta firmada pel president de la Federació Catalana d'Esquí, del 7 de març de 1946. Arxiu Històric Comarcal de Manresa, fons Centre Excursionista Montserrat, caixa 34.

De tota manera, l'any 1947 aconseguí el segon campionat d'Espanya amb Alier, Planas i Deulofeu com a companys (Cardona & Dupré, 1985, 243-244). Per aquest motiu, la notícia ocupa tota la primera plana de *La Vanguardia* del 14 de març. A nivell individual va quedar cinquè en l'especialitat de fons, segons ell per no estar prou preparat²⁷ i perquè es va desorientar a la pista²⁸.

En unes declaracions d'aquell any, Espinalt afirmava que "(...) hoy día el C. E. Montserrat posee el mejor equipo de fondo de España, y los que hace años trabajamos para conseguirlo, estamos orgullosos de nuestro éxito"²⁹. Amb tot, la vida esportiva del Montserrat decau notablement després de 1947. Els anys cinquanta foren molt difícils per al Centre Excursionista Montserrat, del qual Joan Espinalt formava part³⁰.

No s'ha pogut esbrinar la causa, però es possible que tingui alguna cosa a veure amb la crisi del Montserrat, el cert és que l'any 1952 Joan Espinalt es proclama de nou campió de Catalunya de relleus, però aquesta vegada amb l'equip del Centre Excursionista de Catalunya (format a més a més per Josep Fruitós, Domingo Martínez i Andreu Planas)³¹. En aquells campionats, el CEC va presentar dos equips, i Espinalt formava part del primer. Segons una nota manuscrita del mateix Espinalt, és el final de la seva carrera esportiva, tot i que cal dir que va seguir esquiant i competint com a veterà. De l'arxiu del Centre Excursionista de Catalunya es desprèn que Espinalt hi va ingressar com a soci el 27 de desembre de 1949 i va causar-ne baixa el 12 de juny de 1951; la seva sol·licitud d'ingrés l'havien proposada Ernest Mullor i Alfons Segalàs.

La promoció de l'esquí

Espinalt ja no figura entre els membres de l'equip del Montserrat de l'any 1948 (en aquell moment s'acosta als 40 anys). Tampoc no apareix en la classificació de corredors que la Federació d'Esquí va fer durant la temporada 1959-1960, en la qual només es relacionen els corredors que varen tramitar i obtenir la classificació en les dues temporades anteriors. En l'àlbum de fotografies que ell mateix va preparar, a les pàgines de l'any 1952 hi ha escrita la paraula "Fí".

Amb tot, Joan Espinalt no abandonarà mai del tot l'esquí. L'any 1947 començarà a fer classes d'esquí als Rasos de Peguera³². També consta que encara als anys finals de la dècada dels quaranta va guanyar alguna prova de caire comarcal en curses per parelles

---

²⁷ *Manresa Deportiva*, 15 de març de 1947. P. 1.

²⁸ *Manresa Deportiva*, 22 de març de 1947. P. 1-2; en aquest article s'afirma que la seva posició havia estat la quarta.

²⁹ *Manresa Deportiva*, 22 de març de 1947. P. 1-2

³⁰ Curiosament, el fitxer de socis que es conserva a l'Arxiu Històric Comarcal de Manresa (caixa 23) dóna com a data d'ingrés de Joan Espinalt al Centre l'1 d'octubre 1953, fet pel qual li correspondria el número de soci 34.

³¹ Retall de premsa sense identificar, arxiu Carme Espinalt. Una carta de la secció d'esquí del CEC (arxiu Carme Espinalt), datada al maig de 1959, informa a Joan Espinalt que aquesta entitat li ha concedit la medalla de plata que, amb motiu del cinquantenari de la secció d'esports de muntanya, concedeix a totes les persones que han pertangut al seu primer equip de corredors. També recullen aquest fet Cardona & Dupré, 1985, 263.

³² *Manresa Deportiva*, 5 desembre 1947. P. 3. Es força probable que ha n'hagués fet abans, durant el període republicà.

mixtes³³. Força més endavant, l'any 1976, encara va guanyar el campionat de Catalunya de veterans que va tenir lloc als Rasos i l'any següent va repetir el premi a Sant Joan de l'Erm. Però ja llavors la seva salut començava a declinar. Ingressat a l'hospital, sense poder entrenar, encara feia exercicis amb els ferros en què estava penjat al seu llit.

Pel que sabem, 1947 va marcar la crisi de l'equip de competició del Centre Excursionista Montserrat; d'ençà de llavors, la competició se centraria en la lluita entre els equips del Centre Excursionista de Catalunya, el Club Alpí Núria i un grup d'esquiadors radicat a Alp (Segalàs, 1956). Tot i que a Manresa i a Berga s'ha consolidat un grup d'esquiadors de prestigi internacional, cal no oblidar que la pràctica de l'esquí continua encara essent minoritària. Així, quan l'any 1946 l'equip del CEM (Espinalt, Rota, Alier i Massana) surt cap als concurs internacional de la Molina, manifesten a la premsa que

*"(...) sentimos con verdadera pena que no sean más los esquiadores manresanos que nos acompañen para poder asimilar sus enseñanzas. Ahora más que nunca es cuando sentimos el vacío de nuestra juventud actual para con la montaña y el esquí."*³⁴

El clam dels veterans del Montserrat no sembla tenir massa fonament pel que fa a la competició, tot i que segurament el buit del jovent de què parlen no passi per la inexistència de corredors de competició. De tota manera, l'any 1946 Joan Espinalt organitza campionats d'esquí i es dedica a estudiar *"las actitudes de los nuevos valores comarcales y locales, para el esquí de fondo"*³⁵. En aquell moment, els campionats comarcals ja han donat els seus primers fruits i l'equip del CEM compta amb alguns *"nativos de los Rasos"*³⁶.

És bastant probable que el trofeu "Deportes Joesba"³⁷ que s'instaura al 1947 també sigui un intent de promocionar la pràctica de l'esquí i de trobar nous valors. Com també va en el mateix sentit el fet que quan l'hivern de 1947 s'obri el restaurant i el servei de lloguer d'esquís als Rasos, Espinalt hi comenci a fer, segons algunes fonts per primera vegada, un curs d'iniciació. L'objectiu del curs era clar:

*"El C. E. Montserrat no persigue otra finalidad que la de fomentar la afición e incrementar este bello deporte en la medida de lo posible en todas las clases sociales. Por esto hemos aceptado la proposición e iniciativa de nuestro gran corredor Juan Espinalt, quien se compromete a dar las principales lecciones a los principiantes a fin de que su desarrollo y progreso en este ambiente sean prósperos e inmediatos"*³⁸.

---

³³ *Manresa Deportiva*, 23 de març de 1949. P. 2

³⁴ *Manresa*, 2 de febrer de 1946. P. 4. En aquesta competició, Espinalt serà el segon espanyol més ben qualificat, darrere d'Arias, però els corredors catalans i espanyols varen fer un paper molt inferior al dels representants suïssos.

³⁵ Espinalt no participarà al campionat de Manresa, trofeu Pielsa, perquè forma part de l'organització i busca nous valors comarcals. *Manresa*, 23 de febrer de 1946. P.4.

³⁶ *Manresa*, 23 de febrer de 1946. P.4.

³⁷ *Manresa*, 2 de gener de 1947. P. 2.

³⁸ *Manresa*, 4 de desembre de 1947. P. 3.

L'intent d'aficionar nous practicants a l'esquí no ha de causar enganys, en el sentit que sembla que, en comptes d'encarar-se a una crisi, l'esquí de competició dins del Montserrat viu un moment força interessant. Per aquelles dates, el trofeu Joesba el guanyava Alfons Campos, molt ajustat amb Subirana, ambdós corredors del CEM. Segons la premsa del moment,

*"Una hecho quedó demostrado, y es que salen nuevos valores de fondo, que llevan buena preparación y que sus nombres sonarán esta temporada en las competiciones que se avecinan, tanto locales como regionales"*³⁹.

Campos i Subirana són dos dels quatre membres del segon equip de competició del Montserrat. Un mes abans, aquest segon equip –format a més per Parera i Casasayas, aquest darrer de Berga- havia participat als campionats de Catalunya de relleus⁴⁰ i havia obtingut la tercera posició⁴¹, que de no haver-se trencat un esquí hauria estat la segona, just al darrere del primer equip del Montserrat (Alier, Rota, Massana i Espinalt).

Amb aquesta situació s'arriba al final de la dècada dels quaranta i Espinalt deixa l'alta competició, en part per poder compaginar la vida laboral i familiar amb l'esport. Campió de Catalunya individual i per equips i campió d'Espanya, Espinalt, encara solter, abandona la competició i no passaran massa anys fins al seu matrimoni i al naixement de la seva única filla.

El Centre Excursionista Montserrat

La situació eufòrica de la secció d'esquí que s'acaba de veure no sembla correspondre's amb la marxa de la resta de l'entitat. De fet, el conjunt del Centre Excursionista Montserrat sembla entrar en crisi als anys cinquanta. Les actes dels anys seixanta, les primeres que es conserven, així ho demostren. El Montserrat ha d'afrontar un judici per no haver pagat els lloguers de diversos mesos, l'edifici fa l'efecte d'estar en un estat ruïnós (els balcons cauen, s'ha de pintar i arranjar en la seva major part), a l'arxiu falta documentació d'aquells anys...

En aquest context, al 1962, una nova junta pren possessió i Joan Espinalt hi ocupa el càrrec d'assessor tècnic de la Secció d'Esquí⁴². En vista de la penosa situació que viu l'entitat no és agosarat pensar que Espinalt, com a *veterà*, aportarà un gra de sorra a la recuperació de l'entitat i de la secció.

El jutjat donarà inicialment la raó al propietari del local, però la junta del Montserrat decidirà recórrer la sentència perquè es considera que "*ha sido fallado en contra por caciquismo local*" (acta junta 10 setembre 1962). Finalment s'arriba a una entesa i s'acorda pagar el que es devia. El problema que es planteja és d'on han de sortir les 20.897 pessetes que s'han de pagar (15.866 de les quals corresponen als lloguers

---

³⁹ *Manresa*, 11 de febrer de 1947. P. 4.

⁴⁰ *Manresa*, 25 de gener de 1947. P. 2.

⁴¹ Cal remarcar que Casasayas va haver de ser substituït per Camprubí a causa d'una lesió.

⁴² Acta Junta del 10 de maig de 1962, Arxiu Històric Comarcal de Manresa, fons C. E. Montserrat, caixa 1, llibre d'actes.

endarrerits). Diferents membres de la Junta decideixen fer una aportació voluntària a l'entitat, la qual es compromet a tornar els diners quan pugui i sense interessos. Joan Espinalt cedeix 1.000 pessetes i és el membre que menys paga de tots els prestamistes (Claret, el secretari, posarà el que la resta no ha cobert: 10.897 pessetes) (acta del 6 de juny de 1963).

Aquí es perd la pista documental del nostre protagonista. Sabem que l'entitat compra algun material a la seva botiga del carrer Casanova, però al 1967 el càrrec que ell ocupava ja ha passat a mans d'una altra persona.

Mentrestant, les seccions de muntanya, esquí i escalada es reorganitzen i l'entitat ja torna a oferir prou bona imatge com per aconseguir que la Federació Catalana d'Esquí li concedeixi la titularitat de la seva delegació de Manresa, Solsona i Berga, de recent creació⁴³. A la porta de la seixantena, la pista de Joan Espinalt es perd fins a la notícia de la seva mort.

Conclusió

Joan Espinalt ha estat un dels esportistes manresans més brillants de tots els temps, però el poc reconeixement públic que fins ara ha tingut la seva figura no deixa de sobtar. Aquest breu article ha pretès recuperar-ne la memòria, mentre esperem l'oportunitat de poder aprofundir en el significat social de l'actuació d'Espinalt en aquells anys quaranta.

Manresa, octubre de 2005

---

⁴³ Acta Junta 6 de desembre de 1967.